

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ - Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A1. Πράγματι, δεν έχουν όλοι τη γνώμη ότι πρέπει να μαθαίνουν οι νέοι τα ίδια, ούτε με στόχο την αρετή ούτε με στόχο την άριστη ζωή ούτε είναι φανερό αν (η παιδεία) πρέπει να έχει στόχο της περισσότερο την άσκηση και την καλλιέργεια του νου ή τη διαμόρφωση ηθικού χαρακτήρα. Αν ξεκινήσουμε από την εκπαίδευση που παρέχεται σήμερα, η έρευνά μας θα βρεθεί αντιμέτωπη με μεγάλη σύγχυση και δεν είναι καθόλου φανερό αν οφείλει να επιδιώκει αυτά που είναι χρήσιμα για τη ζωή ή αυτά που οδηγούν στην αρετή ή αυτά που απλώς προάγουν τη γνώση (γιατί όλες αυτές οι απόψεις έχουν βρει κάποιους υποστηρικτές). Και σχετικά με αυτά που οδηγούν στην αρετή δεν υπάρχει καμία απολύτως συμφωνία (εξάλλου καταρχήν δεν έχουν όλοι την ίδια ιδέα για την αρετή που τιμούν. Επομένως είναι φυσικό να υποστηρίζουν διαφορετικές γνώμες και ως προς την άσκησή της). Είναι λοιπόν φανερό ότι οι νέοι πρέπει να διδάσκονται από τα χρήσιμα τα πιο απαραίτητα.

B1. Ο Αριστοτέλης, αφού έχει προβεί στην παρουσίαση των προβληματισμών σχετικά με τον χαρακτήρα, το περιεχόμενο και τους στόχους της παρεχόμενης στην εποχή του παιδείας, διατυπώνει τις προσωπικές του θέσεις του πάνω σε αυτά τα ζητήματα. Συγκεκριμένα, φαίνεται να ακολουθεί τη μέση οδό, καθώς υποστηρίζει ότι πρέπει να μαθαίνουν γνώσεις χρήσιμες για τη ζωή, όπως είναι η ανάγνωση, η γραφή, η αριθμητική και το σχέδιο, αλλά από αυτές όχι, παρά μόνο τις αναγκαίες. Και από τις αναγκαίες, όμως, πρέπει να δίνουν προτεραιότητα σε αυτές που ταιριάζουν σε ελεύθερους ανθρώπους και όχι στις ευτελείς που ασκούν οι δούλοι, οι οποίες αδρανοποιούν το σώμα και τον νου του ανθρώπου, τον καθιστούν αγροίκο («βάνανυσον») και τον απομακρύνουν από την κατάκτηση της αρετής, που είναι και ο επιδιωκόμενος σκοπός. Δεν αρμόζει, λοιπόν, στους ελεύθερους ανθρώπους αναζητούν σε κάθε γνώση τη χρησιμότητα, γιατί αυτή μπορεί να τους οδηγήσει στη μονομέρεια.

B2. Με τη φράση «έμποδὼν παιδείας» ο Αριστοτέλης εννοεί την παιδεία με την οποία είμαστε καθημερινά σε επαφή, την παιδεία που ισχύει στην κοινωνία μας. Σε ένα παρακάτω χωρίο των Πολιτικών αναφέρει τι αποτελούσε συνήθως την παιδεία του καιρού του. Τα μαθήματα, λοιπόν, που διδάσκονταν εκείνη την εποχή, τα διακρίνει σε τέσσερις κλάδους και ήταν:

α. ανάγνωση και γραφή, αντικείμενα τα οποία θεωρούνταν χρήσιμα για τη ζωή («χρήσιμα πρὸς τὸν βίον»),

β. γυμναστική, η οποία συντελούσε στην καλλιέργεια της ανδρείας,

γ. μουσική, η οποία θεωρούνταν και χρήσιμη για τη ζωή και ασκούσε ηθική επίδραση στον άνθρωπο,

δ. μερικές φορές σχέδιο και ζωγραφική, δεξιότητες που θεωρούνταν κι αυτές χρήσιμες για τη ζωή.

Η αριθμητική δεν αναφέρεται, επειδή ίσως στη Αθήνα αυτή διδασκόταν στο σπίτι και όχι στο σχολείο.

B3. Όπως γίνεται αντιληπτό από τη φράση «Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν», ο Αριστοτέλης είναι θιασώτης της νομοθετικά

κατοχυρωμένης παιδείας. Η παιδεία πρέπει να είναι με νόμο κοινή για όλους, γιατί κατ' αυτόν τον τρόπο υπηρετούνται η ευδαιμονία και η ενότητα της πόλης, και να μην παρέχεται ιδιωτικά με πρόγραμμα διδασκαλίας που επιλέγουν οι ίδιοι οι γονείς.

Η κοινή παιδεία είναι, κατά το φιλόσοφο, αίτημα της κοινωνικής και πολιτικής ισότητας των πολιτών. Υπερασπίζεται, λοιπόν, τον δημόσιο χαρακτήρα της παιδείας με τα επιχειρήματα του «τέλους» και του «όλου» της πόλης > **ανάλυση αυτών των επιχειρημάτων.**

Αναφορικά με το μεταφρασμένο απόσπασμα, θα πρέπει να επισημανθεί η διατύπωση της αθροιστικής θεωρίας, σύμφωνα με την οποία το πλήθος υπερέρχει του ενός ή των λίγων, γιατί μπορεί να διαθέτει συνολικά περισσότερη αρετή και φρόνηση (χρήση παραδειγμάτων, προκειμένου να γίνει πιο εύληπτη η δύναμη και η αξία των πολλών). Ενωμένοι δηλαδή οι πολίτες μπορούν να καταστούν πιο αποτελεσματικοί και αντικειμενικοί από τους λίγους και τους άριστους. Για να επιτευχθεί όμως η σωστή άσκηση της εξουσίας και να πραγματωθεί ο απώτερος στόχος της πολιτείας που είναι η ευδαιμονία του συνόλου, θα πρέπει να παρέχεται κοινό περιεχόμενο μόρφωσης σε όλους τους πολίτες.

B4. Σχολικό βιβλίο σελίδα 178

«Διαβάσαμε ως τώρα ... των Ηθικών Νικομαχείων του»,

B5. παιδείας	: παιχνίδι
λανθάνειν	: λαθραίος
υπολαμβάνουσι	: υπόληψη
ἀρετήν	: αριστείο
ἥθος	: εθισμός
ἐμποδῶν	: πεζός
τείνοντα	: οξύτονος
διαφέρονται	: διένεξη
διηρημένων	: αφαίρεση
μετέχοντα	: σχεδόν

Γ1.

Ακούω λοιπόν ότι αυτοί από τη μια θα αποφύγουν τα δίκαια σχετικά με τα ίδια τα γεγονότα και τους νόμους κι από την άλλη ότι έχουν προετοιμαστεί να πουν ότι πολλή περιουσία κληροδοτήθηκε σε αυτούς, αλλά τους την αφαίρεσαν κι ότι θα χρησιμοποιήσουν ως απόδειξη αυτού το μέγεθος των δικών που έκαναν στην αρχή κι ότι θα κλάψουν για την ορφάνια τους κι ότι θα αναφερθούν διεξοδικά στην επιτροπεία. Και (τα επιχειρήματα) είναι αυτά και τέτοια στα οποία έχουν εμπιστοσύνη και με τα οποία νομίζουν ότι θα σας εξαπατήσουν.

Εγώ όμως θεωρώ ότι το μέγεθος των υποθέσεων που εκδικάστηκαν τότε μας αποδεικνύει περισσότερο ότι συκοφαντούσαν τον πατέρα παρά ότι τους στέρησε πολλά.

Γ2. πολύ, οὗτος, τά μεγέθη, μέγαν, πατράσι, φυγεῖν, καταλέλειπται, χρῶντο, λαγχάνετε, ἐξηπάτας

Γ3α.

λέγειν: απαρέμφατο του σκοπού στο παρεσκευάσθαι

χρήματ': υποκείμενο του κατελείφθη, αττική σύνταξη

τούτου: γενική αντικειμενική στο τεκμηρίω, ως ετερόπλωτος ονοματικός προσδιορισμός

τεκμηρίω: κατηγορούμενο στο αντικείμενο μεγέθει του χρήσεσθαι

οἷς: αντικείμενο στο πεπιστεύκασι

ὕμᾱς: αντικείμενο στο ἐξαπατήσιν

τῶν ληχθεισῶν: επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο δικῶν

μεϊζον: επιθετικός προσδιορισμός στο τεκμήριον , ως ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός

Γ3β. «τῶν δικῶν τῶν ἐξ ἀρχῆς λαχουσῶν» .

Επιμέλεια απαντήσεων: Φροντιστήρια «Κελάφας»